

STUDENTEN WEEKBLAD

6de JAARGANG.
No. 18.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, N. G. KAM,
H. F. KARSTEN, D. M. G. KOCH, J. L. A. LEDEBOER,
M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE, J. H. TELDERS.

DONDERDAG
25 FEBR. 1904.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. W. WALTMAN JR.
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.
Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer D. M. G. KOCH, Oude Delft 196, Dinsdag 1 Maart a. s. te 4 ure.

Uit de Redactie getreden:

J. B. H. COENEN
S. H. STOFFEL

Lid der Redactie geworden:

J. H. TELDERS.

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Studiebelangen.

Het stuk van den Heer N. G. K. geeft mij aanleiding even op dit onderwerp terug te komen; ten einde eenige verwijten van geachten schrijver te weerleggen en de lezers voor te lichten over de studiebelangen in het algemeen en de C. t. B. v. S. in het bijzonder.

De heer N. G. K. doet mij in zijn opstel twee verwijten:

1e. de studiebelangen kunnen beter behartigd worden.
2e. de C. t. B. v. S. heeft allerm minst naar behooren haren belangrijken taak vervuld en zelfs in den laatsten tijd niet aan de meest bescheiden eischen voldaan.

Nu tracht de heer N. G. K. dit te bewijzen met de wijze waarop de commissie werkt en de opvattingen die zij van haren taak heeft.

Te dien einde gaat hij het jaarverslag eens na en heeft hij niets dan woorden van lof voor het goede wat de commissie gedaan heeft, t. o. van inrichting bibliotheek, het uitvoerige program van den scheepsbouwkundigen vertegenwoordiger, enz. Doch de heer N. G. K. valt ons aan over de voeling tusschen studeerenden en commissie, die wij niet genoeg onderhouden en als voorbeeld hiervan dient de wet tot reorganisatie van het onderwijs aan de P. S. Geachte schrijver was ontevreden dat wij van onzen kant de ingeschrevenen niet beter op de hoogte hadden gehouden van hetgeen ons wel het meeste moest boeien. Als hij echter eenigen tijd geleden het Studenten Weekblad goed had gelezen, dan had hij daarin het gedeelte van het wetsontwerp kunnen vinden dat van ons a. s. ingenieurs en technologiën van belang was en later gaf ik nog eens ten overvloede aan, hoe het met den examen regeling gesteld was. En was er belangstelling bij de ingeschrevenen, dan hadden zij dit maar moeten lezen, doch niet van ons verwachten dat wij aan dit ontwerp nog grooter publiciteit hadden gegeven.

Ons wordt ook laksheid verweten, doch als den heer N. G. K. even onderzocht had, zou hij zijne bewering niet kunnen volhouden. Zoodra waren niet verschenen, de adressen van de wiskundige faculteit te A'dam en der scheikundige faculteiten onzer hoogeschole of president en secretaris overlegden met professor Kraus de wenschelijkheid van een protest van de zijde der ingeschrevenen. De directeur was echter van meening dat dit niets zou uitwerken vooral nu er al een protest uitging van het koninklijk instituut en onze professoren in de scheikunde.

Nu zou ons nog het verwijt kunnen treffen, waarom dit niet gepubliceerd? Een paar dagen na dit gesprek, hebben wij een commissievergadering gehad juist speciaal

bij elkander geroepen om zich over deze kwestie uit te spreken. De geheele vergadering op één stem na, was van oordeel dat publiceeren niet noodig was, (d. w. z. dus dat bijna alle vertegenwoordigers der verschillende vakafdelingen, die dus als het ware de opinie vertegenwoordigden van hunne studiegenooten, tegen het voorstel waren) omdat zij hiertoe geen aanleiding vonden. Mocht echter een der ingeschrevenen zooveel belangstelling toonen in den loop der zaken hetgeen den commissieleden zeer weinig is opgevallen, dat hij ons mondeling, schriftelijk of door het Studenten Weekblad inlichtingen vroeg, dan zouden wij zoo goed mogelijk zijne vragen beantwoorden.

De opvatting die wij van onzen plicht hebben is de volgende. Wij zijn overtuigd dat de C. t. b. van S. zich het nuttigst maakt door ieder zijner vakcommissie's afzonderlijk die in hun vakafdeling tracht te verbeteren wat er te verbeteren valt en wij zullen ons zooveel te gemakkelijker van onzen taak kwijten kunnen, waar wij medewerking ondervinden van de ingeschrevenen.

Komt er nu een onderwerp aan de orde dat ons allen aangaat, wat toch in het algemeen niet dikwijls voorvalt, dan treedt het bestuur der commissie op en is zij heusch zoo laksch niet. De heer N. G. K. zou dit niet geschreven hebben als hij met een van ons had gesproken, doch niet geoordeeld, voor onderzocht te hebben.

Toch is er één punt waar ik volkomen met den heer N. G. K. kan samengaan, het is n.l. daar, waar hij klaagt over de weinige medewerking die wij commissieleden van de ingeschrevenen ondervinden. Was deze grooter, onze taak zou heel wat lichter zijn en nog veel verbeterd kunnen worden, waar nu gemord en gezegd wordt dat wij onze plichten niet waarnemen.

Laat het dus een opwekking zijn voor allen, om waar zij reden meenen te hebben tot klagen zich direct te wenden tot hunne vertegenwoordigers en niet te zwijgen, om ons de schuld te geven dat er zoo weinig gedaan wordt.

A. W. A. JACOMETTI,
Secretaris der Studiebelangen.

Onderwijsbevoegdheid.

Door de gediplomeerde Delftsche ingenieurs is een adres gericht aan den Minister van Binnenlandsche Zaken betreffende de onderwijsbevoegdheid van ingenieurs.

In dat adres wordt den minister verzocht om geen gevolg te geven aan ingekomen adressen tot den Minister gericht door de faculteit der wis- en natuurkunde aan de gemeentelijke Universiteit te Amsterdam en door de gezamenlijke Hoogleeraren in de scheikunde aan de vier Nederlandsche universiteiten, in welke adressen wordt geprotesteerd tegen het voornemen om art. 82 der bestaande wet op het M. O. onveranderd over te nemen in het aanhangig wetsontwerp tot aanvulling en wijziging van de wet op het Hooger Onderwijs.

In het adres der Delftsche ingenieurs wordt er op aangedrongen te handhaven de bepalingen van art 82 der bestaande wet op het M. O. betreffende de onderwijsbevoegdheid van technici.

Immers ontbreekt aan de betoelingen van de faculteit en hoogleeraren hiervoren genoemd het bewijs dat het

onderricht aan hogere burgerscholen met 5-jarigen cursus gegeven door Delftsche gediplomeerden, minderwaardig is dan dat van gepromoveerden der universiteiten. Opvallender wijze zwijgen beide adressen geheel over deze kwestie, waarop het toch werkelijk hier aankomt.

Adressanten zijn dan ook van meening, dat waar aan bedoelde adressen zoo ten eenenmale kracht ontbreekt, het niet noodig is die uitvoering te bestrijden, of in herhaling te treden van de argumenten gegeven in het adres der vereeniging van Delftsche ingenieurs, dd 12 Mei 1902 aan den Minister van Binnenlandsche Zaken gericht, en waarbij het goed recht der Delftsche gediplomeerden gehandhaafd werd.

N. R. Ct.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Voetbal.

Delft—Amsterdam. (9-2).

Vele Delftenaren hadden van de gelegenheid gebruik gemaakt en de studie er eens aan gegeven om op 't heerlijk gelegen H. V. V.-veld, met de weiden rondom en het bruin en wazigrijze „bosch" op den achtergrond den strijd tusschen de D. S. V. V. en het Amsterdamsche elftal bij te wonen.

Onder de uitmuntende leiding van den heer H. A. Tromp ving de wedstrijd te 3 uur aan.

Delft werd vertegenwoordigd door: Van Velzen, Van Waveren, Brutel de la Rivière, Grivel, Moltzer, Heyting, Ter Horst, Heyning, Van Oosterzee, Lens en Wijnaendts, terwijl in het Amsterdamsche elftal Dubois en Sweys (Volharding), De Kock (Haarlem), Prins (H. F. C.), Kolf-schoten (Rapiditas) en Goedvriend (Vitesse) speelden; de andere Amsterdammers waren sterren van mindere grootte.

Onmiddellijk bleek, dat Delft aanmerkelijk sterker was en de uitslag was geen oogenblik twijfelachtig.

Met de rust was de stand reeds 5-0. Van Oosterzee en Heyning scoorden weder tweemaal en Lens eens, en ten slotte bleef Delft met 9-2 goals de meerdere. Meer op zijn plaats dan een beschrijving van het verloop van den wedstrijd lijken mij enkele opmerkingen over de spelers.

De voorhoede — het zwakke punt in den wedstrijd tegen Leiden — was door het meespelen van Lens aanmerkelijk versterkt. Met Wijnaendts vormde deze een zeer goede linker-wing, die beredeneerd en handig samenspel te zien gaf. Verder was de rechts-buiten Ter Horst in goede conditie, vooral voor de rust, toen hij herhaaldelijk vlug opricht, goed voorzette en niet in zijn oude fout verviel om van groote afstand op het doel te willen schieten.

De beide andere voorwaarts waren beduidend zwakker. Heijning is als binnenspeler niet op zijn plaats en speelde veel te weinig samen: Zoo werd de rechtsbuiten, die dikwijls ongedekt stond, bijna den geheelen wedstrijd stelselmatig door hem genegeerd, terwijl zijn solo-spel meestal weinig succes had. Zoo hij met Wijnaendts van plaats verwisselt zal het geheel er m. i. ongetwijfeld op vooruit gaan.

De Center-forward, Van Oosterzee, speelde, niettegenstaande hij 5 goals scoorde veel te onbesuisd en zonder overleg, de wijze waarop hij door „headen" tweemaal scoorde

— eens van een corner — was echter bepaald verdienstelijk. De verdediging werd te weinig ernstig op de proef gesteld om haar groote kracht te kunnen toonen.

Voor de rust speelde zij goed, vooral de half-back linie, daarna werd tengevolge van de hooge score haar spellaks en kon de tegenpartij tweemaal tegen-scores. Daar Leiden met 4-2 van Amsterdam won is de stand van den I. V. B. thans:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	punt.	voor.	tegen.	Doelpunten gem.
Delft	2	2	0	0	4	13	2	2
Leiden	2	1	0	1	2	4	6	1
Amsterdam	2	0	0	2	0	4	13	0

Maandag (2e Paaschdag) speelt waarschijnlijk een elftal van den Interacademialen Voetbal Bond op H. V. V.-terrein tegen de Karlsruhe F. Verein. en Dinsdag daarop de D. S. V. V. tegen de Charlton-cum-Hardy A. F. C. op het veld van H. F. C. te Haarlem.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

De Katholieke Kerk en de moderne tijd.

Op het Katholieke congres te Chicago in het jaar 1893, zeide de aartsbisschop van Philadelphia: „Er is een Katholieke wereld en eene die het niet is. Tusschen beide rolt een stroom van vooroordeelen met zijn donkere wateren voort. Van beide zijden kloppen er harten, die voor elkander gemaakt zijn, harten, die God als bij elkaar behoorend geschapen heeft, oogen, welke, zoo zij elkander ontmoetten, zich nimmer van elkaar zouden afwenden. Het is de zending van iederen Katholiek, deze werelden met elkaar te verzoenen, en menschen tot verstandhouding te brengen die enkel en alleen gescheiden zijn omdat ze elkaar niet begrijpen. In den grond is de niet-Katholieke wereld niet vijandig aan het Katholicisme, maar aan datgene wat zij meent dat het Katholicisme is."

Inderdaad. De wereld begreep de kerk niet en begrijpt haar nog niet; slechts ten deele begreep de kerk de wereld, maar gelukkig die tijd wordt beter. Om aan den onhoudbaren toestand te ontkomen, is er slechts één weg mogelijk, nl. dat beide partijen elkander leeren verstaan. Met dit doel voor oogen, wilde ik kort nagaan, in hoeverre de kerk en in hoeverre de moderne tijdgeest schuld dragen aan de ontstane wanverhouding en hoe haar te verbeteren.

Geheel de ongeloovige wereld roept wraak over de kerk, die de wetenschap tegenhield, over de kerk, die de slechte sociale toestanden hielp voortbestaan, over de kerk, die in één woord een anachronisme is. Is dan in de allereerste plaats de taak van de kerk zich bezig te houden met de wetenschap of sociale hervormingen? „Gaaf en onderwijst alle volkeren, hen doopende in den naam des Vaders, en des Zoons, en des H. Geestes, haar leerende te onderhouden al wat ik u bevolen heb en zie ik ben met u tot de voleinding der dagen." Deze taak heeft de kerk in de allereerste plaats te vervullen en die taak heeft ze vervuld onder

kwikzilver, Saturnus lood, en Jupiter is tin, en Venus koper bij mijns vaders kin".

— Opnieuw begint de knecht uit te varen tegen „this cursed craft," en herinnert zich te midden van zijn boutade, dat hij nog enkele dingen vergat te noemen.

Dat doet hij dan nog, maar:

„To tellen all, wold passen any bible,
„That o wher is; wherfore as for the best
„Of all thise names now wol Ime rest;
„A, nay, let be; the philosophres ston,
„Elixer cleped, we seken fast eche on.

„Alles te vertellen, zou elke bijbel, die wàar ook is, overtreffen; daarom, als het beste (wat te doen is) zal ik al deze namen laten rusten; of nee, laat het zijn; de steen der wijzen, Elizer genaamd, zoeken we bijna allen". (iedereen).

— De lust tot praten, tot namen noemen blijft dus de knecht te machtig en hij gaat redeneeren over dien steen der wijzen, hoe ook daardoor hij, die er naar zoekt zich verarmt,

„;for ne had they but a shete
„Which that they might wrappen hem in a-night,
„And a bratt to walken in by day-light,
„They wold hem sell, and spend it on this craft;

FEUILLETON.

4) The chanones yemannes tale.

„I wol you telle as was me taught also
„The foure spirites, and the bodies sevene
„By ordre, as oft I herd my lord hem nevene.
„The firste spirit quicksilver cleped is;
„The second orpiment; the thridde ywis
„Sal armoniak, and the fourth brimston.
„The bodies sevene eke, lo hem here anon.
„Sol gold is, and Luna silver we threpe;
„Mars iren, Mercurie quicksilver we clepe:
„Saturnus led, and Jupiter is tin,
„And Venus coper, by my fader kin.

Vertaald: Ik wil je vertellen, als het ook mij geleerd werd, de vier geesten en de zeven lichamen naar volgorde, zooals ik dikwijls mijn heer ze hoorde noemen.

De eerste geest is kwikzilver genaamd, de tweede operment, de derde gewis salmiak en de vierde zwavel. De zeven lichamen (elementen) ook, hier zijn ze meteen: Sol is goud en Luna zilver gedoopt, Mars ijzer, Mercurius noemen we

alle soorten van staatsvormen, strijdende tegen het heidendom, tegen hoogmoedige filosofen, het ketterdom en woelzieke Koningen. En die kerk, met zoo'n verleden, met het stempel van 19 eeuwen op haar voorhoofd, met de goddelijke belofte van hulp toegerust, die kerk zou vervaard zijn voor een paar nieuwigheden in de 19e eeuw! Naar alle staatsvormen kon ze zich schikken, zou ze dit niet kunnen in de 19e of komende eeuwen?

De kerk zich schikken, de onwrikbare kerk zich schikken, zoo zal menigeen uitroepen. Ja, de kerk schikt zich, want hoe onveranderlijk Petrus' bootje ook moge zijn, bij andere winden kunnen andere zeilen worden opgezet. Het wezen der kerk blijft onveranderlijk, voor het overige verschilt ze niet van eenig menselijke instelling. Er is in de kerk een veranderlijk en een onveranderlijk deel. De kerk, keizersgezind in zeker tijdperk harer politieke betrekkingen, was de leenheerschappij toegedaan op een ander; nochtans heeft ze zich in haar grondbeginselen noch aan het een, noch aan het ander verbonden. Zij sprak Grieksch te Athene en Latijn te Rome, en haar zonen dragen de chlamyde en de toga, later stamelde zij de pasgeboren talen der Gothen en Franken en op hare reis door hunne streken ontving zij meer dan één merkteken hunner barbaarschheid en van hunne gebrekkige beschaving. De menselijke bestanddeelen in de kerk veranderen met den tijd, de goddelijke echter zullen blijven gelijk zij vroeger waren en nog altijd zijn. Het kanonieke recht, dat de uitdrukking is van hare voeging naar de tijdsomstandigheden, is dan eens opge maakt in den geest van het Justiniaansche wetboek, dan weer geput uit de Capitulariën van Carolus Magnus, dan weer uit de wetsuitvaardigingen der Habsburgers en Bourbons; maar nooit bleef zij onveranderlijk als een mummie tegenover de wereld.

Er kwam een tijd waarin de kerk haar dubbele taak vergat. Wel predikte zij het geloof aan den Christus aan de verst verwijderde volkeren der aarde, maar voor de sociale fouten der maatschappij scheen zij blind. Wel hadden haar wetenschappelijke zonen er op gewezen, hoe nauw het zieleleven van den mensch voeling hield met zijn materiele bestaan, maar de kerk was daarvoor doof gebleven. Ze was ingedut, evenals in dien tijd heel de wereld in een vervallen toestand verkeerde.

Een geweldige beroering, een uitbarsting bewoog de wereld en de kerk schrikte eyen op uit haar sluimering, maar helaas de ware levenskracht had zij nog niet.

De 19e eeuw is een merkwaardige eeuw. Ment noemt haar de eeuw der wetenschap, weleer is zij de eeuw der techniek, der jacht op materiele zaken, de eeuw der machine, kortom de eeuw der materie. Daarmee tastte men de kerk aan in haar diepste diepte en hard klonk over de wereld de stem van Pius IX in zijn Syllabus en Pius werd de gehate paus. Maar Leo XIII, die niets anders doen zou dan het werk van zijn voorganger nog wat meer detailleeren, hij werd de paus der wetenschap.

De wereld begreep Pius niet, Leo begreep de wereld. Het was een moeilijke taak voor de kerk geworden. Nadat zij zoo lang gerust had, moest opnieuw begonnen worden. En wat vond ze? Ze zag de wereld zich heelemaal van haar vervreemden, ze zag het socialisme haar beste krachten meeslepen in den afgrond van het materialisme, ze zag een schijnbaar gelukkige wereld, schijnbaar, want ze was

„want zoo ze slechts een laken hadden om zich 's nachts in te wikkelen en een ruwe mantel om overdag in te wandelen, ze zouden die verkoopen en het aan deze kunst uitgeven.”

— Alweer voetert de knecht tegen de alchymisten die,
„wherever that they gon,
„Men may hem kennen by smell of brimston;

„Passe over this, I go my tale unto.

„Eer de pot wordt op het vuur gezet, met metalen in een zekere verhouding, vermengde mijn heer deze, en geen ander. (het blijkt dat een aantal samenwerkt).

„Heel dikwijls gevalt het, dat de pot breekt en vaarwel, dan is alles weg. Deze metalen zijn van zoo groote hevigheid, dat onze muren ze niet kunnen weerstaan, zelfs wanneer ze van kalk en steen gemaakt zijn; ze (de metalen) doordringen zóó, dat ze door de muur gaan; en sommige zinken in den grond. [Zoo hebben we bij wijlen menig pond verloren] en sommige worden over den vloer verspat; sommige springen door het dak, zonder twijfel. Hoewel de Booze zich niet in ons gezicht vertoont, geloof ik, dat hij bij ons is”.

dood naar de ziel. Was het wonder, dat zij met afgrijzen werd vervuld en uitriep: „wat baat het den mensch of hij de heele wereld wint en schade lijdt naar zijn ziel;” was het wonder dat men wantrouwend naar het socialisme keek. Want of het socialisme ook al beweerde dat de godsdienst privaatzaak was, de kerk zag hoe al degenen welke zich daarin wierpen, verloren waren naar de ziel.

Maar toen de kalmte was teruggekeerd, stonden er mannen op als Ketteler von Mayence, Lavigerie van Algiers, Manning van Westminster, Gibbons van Baltimore, Leo van Rome, Ireland van St. Paulus, Albert de Mun, de Markies van Tour du Pin, Juan Orti y Lara, Raphael Rodriguez de Cepeda, Hitze, Mouffang, enz., mannen, welke begrepen welke de weg was naar de redding. Daar kwam plotseling de wetenschap hen helpen, de wetenschap, die maar al te lang verborgen wás gebleven in kloosters en seminariën en daar zag men, dat lang vóór dat de wereld nog spreken kon van haar wetenschappelijke economie, voordat het socialisme gesproken had van de rechten des volks, de twee grootste wijsgeeren der kerk, Thomas van Aquino en Suarez, geleeraard en bewezen hadden, dat alle macht van God komt door het volk, dat dus een tyranniek vorst kan worden weerstaan door het volk, dat verder alle staatsinstellingen, mits bekrachtigd door het volk, wettig zijn. Maar toen wilde de wereld de eerlijkheid der kerk niet erkennen; men noemde dat uitvluchten, de verlichte ideeën van enkelen, ja, men was zoo verguld met zijn eigen baksel, dat men doof was voor deze wetenschap. Dat was de misdaad der wereld en zoo staat nu de verhouding der kerk ten opzichte van de wereld.

Veel en veel is er zeker nog in de kerk te veranderen, want de leer harer wijsgeeren is nog lang niet bij allen doorgedrongen, maar evenals ze zich voor twee of drie eeuwen onder de heerschappij van Karel V of Lodewijk XIV van Frankrijk geschikt heeft naar de aristocratie, evenzoo kan zij in een andere periode een gedragslijn volgen zoo volksgezind als de vurigste democratie het begeeren kan. Maar zoolang zij zal blijven zien, dat de moderne tijdgeest niets anders uitwerkt, dan een afval van Gods H. kerk, of dit nu ook al in principe noodig is of niet, zóó lang zal een samenwerken onmogelijk blijven, zoo lang zal de kerk blijven de onwrikbare steenrots, want boven alle materiele kwesties staat bij haar het belang van de ziel. De kerk is op den weg der verbetering, de wereld is te trotsch haar eigen fouten te erkennen. Van al hetgeen uit de kerk komt, vreest ze als voor een oude tooverheks, zoo is men aan het dwaze idee van nieuwigheid gewend, en zoolang men zoo de kerk blijft beschouwen, alleen lettende op eigen vooroordeel, op eigen bekrompen wetenschapje of alleen op de nog overzijnde fouten in de kerk, zoo lang blijft een vergelijk onmogelijk, zoolang staan kerk en wereld vreemd tegen over elkaar. En wie dan zal blijven bestaan, kan men zelf nagaan uit het feit, dat hoe ook het volk macht heeft, de kerk haar macht en zending direkt van God ontving, van Christus zelf en tot het einde der dagen zal moeten blijven.

^ ^
^

— Wanneer zoo'n pot breekt vliegen de omstanders uiteen en houden zich op erge dingen voorbereid. Het wordt geweten aan het vuur, aan den luchttoevoer (dan kreeg knecht 't benauwd, want 't was zijn werk), de menging is volgens een derde schuld. Een vierde wijt het ongeluk aan het niet gebruiken van beukenhout voor het vuur. De Chanon alleen blijft er kalm onder en spreekt moed in voor een volgende proef. Steeds echter, volgens den knecht, strijd over de redenen van niet slagen. —

„And whan we be together everich on

„Every man semeth a Salomon.

„But all thing, which that shineth as the gold,

„Ne is no gold, as I have herd it told:

„Ne every apple that is faire at eye,

„Ne is not good, what so men clap or crie.

„Right so, lo fareth it amonges us.

„He that semeth the wiseth by Jesus

„Is most fool, whan it cometh to the prefe;

„And he that semeth trewest, is a thefe.

„En wanneer we allen bijeen waren, schijnt ieder een Salomo te zijn.

Maar ál is geen goud wat blinkt, als ik wel gehoord heb,

Aan H. M. P.

Zonder mij te willen mengen in een debat, dat zoo weinig het karakter van zijn naam draagt als dat tusschen K. en „den Christen die enz.” vooraf een kleine opmerking, niet direct aan U gericht. Toen het eerste stuk van K. in het S. W. verscheen, verheugde ik mij reeds bij voorbaat in de interessante gedachtenwisseling die mogelijk zou volgen; maar ziet welk een teleurstelling, in plaats van een zakelijke wetenschappelijke analyse van ideeën-combinatie, een wederzijdsch bombardement van groote woorden en in plaats van pogingen om in elkaars gedachten sfeer binnen te dringen, onverkwikkelijke verdachtmakingen en beschuldigingen van onwetendheid.

En waartoe diende dit alles, wie heeft er eenig nut van gehad? Is het voor iemand van eenige waarde geweest, of zijt gij er verder mee gekomen, door uw tegenstanders te verwijten, mijnheer de „C. d. e.”, dat hij wel de tweede helft van het eerste deel van zeker boek, maar niet eerst de rest heeft gelezen? Licht er veel wetenschappelijke waarde in opgesloten, of brengt het u nader tot uw doel, of berust het misschien op de „Grondbeginselen van uwen Leer?” En mijnheer K. hoe interessant en wetenswaardig is het toch, te hooren dat uw tegenstander „wartaal uit” wat niet nuttig is voor de „reputatie van een verstandig man”; dat het hem aan „goeden wil hapert”, en welk een geest verraadt uw uitdrukking „geschrijf” enz. nietwaar?

Mijnheer K.! Wanneer het mij blijkt, dat het mijn tegenstander aan „goeden wil hapert”, dan schei ik eenvoudig uit met mijn tijd aan hem te besteden, en wanneer dit niet mijn idee is, dan schrijf ik het ook niet neer ter bereiking van een schijneffect.

Mijne heeren debatteerders (?) ik neem afscheid van U. Mogen uwe verwickelingen leiden tot een ernstig debat, dat wordt langzamerhand tijd, of mogen anders de kolommen van het S. W. spoedig bevrijd worden van uw zeer on-interessante schermutselingen.

En nu iets aan u, mijnheer H. M. P., zooals u ziet vertoon onze ideeën wel eenige punten van overeenkomst wat betreft het voorgaande. Het is dan ook niet daarover dat ik iets wil zeggen, slechts wilde ik mij een kleine opmerking veroorloven over uw opvatting der absolute waarheid.

Om te beginnen dit, ik neem evenals gij het bestaan er van aan, in zoo verre staan wij dan op het zelfde standpunt. Maar nu verder, volgens mijn idee weten wij van deze absolute waarheid absoluut niets te vertellen.

Wanneer u beweert dat het tot de absolute waarheid behoort, dat Karel de Groote dan en dan heeft geleefd enz. dan bestrijd ik dat positief. Verder „ $2 + 2 = 4$,” Dit staat alleen in de waarheid, is onafhankelijk van alles, en alle tijd.”

Pardon, dit is waarschijnlijk positief fout, is afhankelijk van ons kenvermogen, en bovendien een functie van den tijd.

De stelling $2 + 2 = 4$ is niets anders als een hypothese, een hypothese, waarvan onze rekenkunde is afgeleid, en die verder niets is als een poging van den mensch om een ondervinding te doen samenvallen met een voor dien mensch eenvoudige formule. Het is de uitdrukking van het idee der homogene associatie van getalwaarden. Om u dit dui-

en niet iedere appel, mooi op het oog, is goed, hoe men prate. Net zoo gaat het temidden van ons. Hij, die de wijste schijnt is het gekst, als 't op de proef komt en hij, die het oprechtst schijnt is een dief.”

— De yeman heeft hier het oog op een ander kanunnik (schijnbaar toch zijn eigen meester, als men verderop zou opmaken) een bekend en geacht man en toch een schavuit, „zijn slechtheid en oneindige valsheid zou geen man kunnen opschrijven, naar ik gis, al mocht hij duizend jaar leven”. De knecht maakt hier een kleine uitweiding om te betoogen, dat hij de goede kanunniken niet te na spreekt immers: „Of every order som shrew is parde” — (van elk ambt zijn er slechtaards pardieu) en iets verder:

„To sclander you is no thing min entent,
„But to correcten that is mis I ment.”

(lasteren is geenszins mijne bedoeling, maar wat mis is te verbeteren, meen ik.)

— De schijnbaar wijze, doch inderdaad onverstandige man is een priester uit Londen, die wat zilver bezat.

De valsche kanunnik komt op een dag van dien priester een som leenen, om na drie dagen terug te geven.

Hij krijgt die som en betaalt prompt op tijd terug —

delijk te maken zal ik eerst u verzoeken de samenpersing van een gas te beschouwen. De formule die ons hiervan een beeld geeft is:

$$p v = R T$$

en dit is nagenoeg waar, ja zelfs in vroeger tijd werd het gehouden voor absoluut waar. Toen echter de menselijke instrumenten verbeterd werden, m. a. w. toen het kenvermogen van den mensch zich uitbreidde, bleek het dat de formule wijziging behoefde, een wijziging die aanleiding gaf tot het ontstaan van de bekende wet van Van der Waals. En ook deze is niets anders dan een natuurlijke uiting van den wensch het waargenomene onder een eenvoudige vorm van voortzetting te brengen, m. a. w. het gevolg der hypothese: dit valt nagenoeg samen met een eenvoudige formule, dus we nemen aan dat er exact mee samenvalt.

Uw absolute waarheid is even absoluut waar als de wet der permanente gassen, even absoluut als die gassen permanent.

Een ander voorbeeld. Door een punt buiten een lijn kan slechts één lijn getrokken worden evenwijdig met de eerste. Langen tijd werd dit beschouwd als een absolute waarheid en wat blijkt nu? Het is niets anders als de uiting van ons beperkt kenvermogen, dat zich slechts uitstrekt in drie afmetingen.

De som van de hoeken van een driehoek is 180° Positief waar, nietwaar? Pardon, niets als de uitdrukking der onbewuste hypothese: de kromming van onze ruimte is nul. Veel waarschijnlijker is de hypothese: de som der hoeken van een driehoek is afhankelijk van de grootte, de limet voor het oppervlak 0 nadert tot 180° . Zullen onze metingen ons dit niet leeren? Zeer zeker, wanneer onze instrumenten verbeterd worden m. a. w. ons kenvermogen zich uitbreidt. U ziet uit deze enkele voorbeelden, dat verschillende „waarheden als koeien” bij nadere analyse slechts blijken te zijn waarheden vóór koeien, maar niet voor het analyseerend verstand, en zoo is het ook met uw verheerlijkte stelling, „alleen staande in waarheid” enz.

$$2 + 2 = 4$$

Ik stel hier tegenover:

$$2 + 2 = 4 + \frac{1}{x}$$

even waarschijnlijk, maar voor ons kenvermogen slechts dan te begrijpen voor zeer groote waarden van x . De groote waarheid, welke te vinden voor allen, groot en ontzaglijk is, reduceert zich tot een „klein overtuiginkje” Sic transit gloria mundi!

En is nu $2 + 2 = 4 + \frac{1}{x}$ absoluut waar?

Natuurlijk niet, evenmin, het is slechts een uitbreiding, een verruiming van het eerste begrip, een stap nader tot de ééne absolute waarheid, maar een stap zooals er gedaan moeten worden oneindig vele in de octillioenen van lichtjaren onzer evolutie, voor dat wij zullen komen op een standpunt dat u nu reeds denkt bereikt te hebben, een standpunt waarop wij een oneindig kleine afschaduwing der absolute waarheid nu en dan zullen mogen aanschouwen.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

de priester verklaart, dat hij tegen menschen, die zoo nauwgezet zijn, geen neen kan zeggen.

Wat nauwgezet! zegt de kanunnik, zou ik dat niet zijn?

„Truth is a thing that I wol ever kepe

„Unto the day in which that I shal crepe

„Into my grave. . . .

„Oprechtheid is iets, dat ik steeds zal betrachten (houden) tot aan den dag op welken ik zal kruipen in mijn graf.”

— De goede indruk bij den priester gewekt wordt nu door den kanunnik tot exploitatie voorbereid: hij wil de priester iets leeren van zijn kennis van de „philosofie”, als bewijs van dankbaarheid voor diens welwillend zijn.

De knecht van den priester wordt gezonden om twee of drie ons kwikzilver, de kanunnik laat nu ook kolen brengen en zegt den priester een ons kwikzilver te doen in een kroesje, dat hij uit zijn zak haalt.

Hij vertelt den priester, dat hij dien meer van zijn kunst laat zien dan iemand anders:

„For here shul ye see by experience,

„That this quicksilver I wol mortifie,

„Right in your sight anon withouten lie,

„And make it as good silver and as fine,

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 25 FEBRUARI 1904.

U, mijnheer H. M. P. bent met uw groote overtuiging een van die menschen, die met 'r oogen vlak op 'n duister raadsel der natuur staan en zeggen: Wat beweren ze nou? hier zou een raadsel zijn? Ik zie niets dan een rots. En dat is dan absolute waarheid!

En ik zeg met u, maar mijn bedoeling is anders:

„Dit kan immers op den duur niet bestaan.

Neen waarlijk, 't wordt tijd de banden te breken.

Ik zeg je, er is ontzaglijke periode komende, maar ook:

Jullie zijn in dien nieuwen tijd niet verder dan de toppen van je tastende vingers.”

Nu zult u mij misschien zeggen, dat ik niet aan een absolute waarheid geloof, dat ik niets voor absoluut waar houdt. En toch is dit niet waar, ik verzoek u alleen met mij in het oneindige te willen zien, er op te willen letten dat al wat voor ons op het oogenblik absoluut waar schijnt te zijn niets anders is als een hypothese over de manier waarop het werkelijk absoluut ware zich aan ons openbaart. En deze hypothese verandert, wisselt in voortdurende hogere bestaansvormen, al naar mate ons eigen kenvermogen zich uitbreidt en meer van het absoluut ware zich daardoor kan openbaren in het bewustzijn van den kenner.

U tracht het geloof aan het absoluut ware te verdedigen tegen hen die ontkennen, en deze verdediging is mij sympathiek; niet de manier waarop zij wordt uitgevoerd.

Ons bewustzijn schrijdt voort op den weg der evolutie, en de absolute waarheid te willen laten kijken in een paar beweringen gehaald uit de geschiedenis of uit een tak onzer beginnende wetenschap, is op de hoogte waarop wij nu staan gelijk te stellen met hoogmoedswaanzin, en kan niet anders dan leiden tot een minderwaardig denkbeeld der absolute waarheid, welke te kennen ons einddoel is.

FOLRAX.

Een laatste woord.

Had de heer K. inplaats van Cathreins ontboezemingen, zijn bewijsvoeringen aangehaald over dit zelfde onderwerp, hij was waarlijk met andere resultaten voor den dag gekomen; maar deze kwestie is niet meer geschikt voor het St. W., waarom ik als laatste argument wil aanvoeren, wat een Cathrein-kenner, prof. Vlaming, schrijft over de methode van bewijsvoeren.

„Bij de eerstbedoelde wijze van bewijsvoering, gemeenlijk in de leerboeken van moraal-philosophie gevolgd, wordt verondersteld of desverlangd eerst bewezen, dat wereld en menschedom een persoonlijken Maker of Schepper hebben; verder bewezen, dat daarmee vanzelf een afhankelijkheidsbetrekking tusschen schepsel en Schepper gegeven is, dat dus voor den mensch, wien behalve een kenvermogen of verstand, ook een vrij begeervermogen of wil te erkennen valt, die onafhankelijkheidsbetrekking tot haar recht moet komen door dien Schepper en Heer met vrijheid te dienen; dat dit betoon van vrije dienstbaarheid in niets

„As ther is any in your purse or mine,

„Or elles wher;

„Want hier zult ge bij ondervinding zien, dat ik dit kwikzilver zal vernietigen, in je gezicht (waar je bijstaat) en er zilver van zal maken zoo goed en zoo fijn als er in je beurs of de mijne is, of waar elders”.

De knecht van den priester moet weg en dan zegt de kanunnik een poeder te hebben, dat hij te voorschijn haalt, hetwelk de proef doet slagen.

Van dat poeder gaat wat in de kroes en deze daarna op het vuur, dat de priester moet aanblazen. De kolen moest hij boven de kroes uitstapelen. Toen, ongemerkt natuurlijk, nam de Chanon uit zijn zak een beukenkool, waarin zorgvuldig een gat was gemaakt. Dat gat was gevuld met een ons zilvervijsel en met was gestopt.

De Chanon maakt nu aanmerking op het stapelen van de kool door den priester, (dien hij met het oog op zijn transpireeren ook zegt rust te willen geven), en zal het wel even verbeteren. Hij legt de geprepareerde kool boven de kroes en gaat het vuur hard aanblazen.

„Now yeve us drinke, quod this Chanon then,

„As swithe all shal be wel, I undertake.

anders bestaan kan, dan in het nastreven van het door dien Schepper hem gestelde hoogste doeleinde, dat de mensch en dit doeleinde zelf en ook de middelen om het te bereiken kan leeren kennen uit zijn eigen wezen of natuur van redelijk schepsel; dat, hetgeen hij uit die redelijke natuur als zijn doel leert kennen, hem als gebiedende en onveranderlijke wet van handelen heeft te gelden; als gebiedende wet omdat hij zijn redelijke natuur niet van zichzelf, maar van God heeft; als absolute en onveranderlijke wet, omdat, gelijk aller dingen natuur of wezen, zoo ook 's menschen natuur of wezen onveranderlijk is, altoos en overal de natuur van redelijk schepsel blijft; dat dus tenslotte de mensch, wil hij de, uit die natuur voortvloeiende ordening tot het doel door zijn vrije handelingen niet verstoren, die handelingen heeft te conformeren aan bovengenoemde wet, die wij, wijl zij de zeden, d. w. z. 's menschen constante en op een bepaald doel gerichte handelingen, regelt, de zedenwet plegen te noemen.”

Voor oningewijden wil ik nog even aanstippen, dat het Socialisme en alle onderhavige kwesties ressorteeren onder de zedenwet.

Een, etc.

Aan K.

Even wou ik nog wat zeggen.

Ik vraag je verschooning voor dien hoogen toon in mijn stuk, 't was mijn bedoeling niet, die er in te leggen, maar zoo'n stuk ziet er gedrukt heel anders uit, dan in je eigen schrift, zoo gaat 't mij ten minste.

Maar wat de strekking van mijn stuk betreft, — je hebt me hoogenaamd niet overtuigd.

Ik zal nog even een paar punten behandelen.

De beantwoording van de Cathrein-quaestie laat ik aan dien ander over, mijn doel was slechts dat je een feitelijke verklaring gaf. Nu komen we immers verder.

Nu dat gevalletje van Hegel.

Waar iemand de absolute waarheid ontkent, moet hij hiermee alle andere stelsels dan de zijne erkennen, wanneer hij ten minste hiervan zoo overtuigd is. Dan mag hij zich ook niet met woorden als „Ich bin die Wahrheit und lehre die Wahrheit” aan de menschen opdringen.

Dit noem ik ijdel d. w. z. leeg.

't Niet zien van de absolute waarheid sluit alle dergelijke beweringen uit. Iemand in 't gezicht van de absolute waarheid, kan onmogelijk anders doen d. w. z. Hij zegt niet Ik ben de waarheid etc... maar daar en daaruit volgt: dat is de waarheid.

Nu nog wat over die insinuatie.

Ik geloof niet, dat iemand, die voor zich van een ander weet, dat hij ergens niet voldoende mee bekend is, jegens hem ooit eenige beleedigende gedachte omtrent zijne eerlijkheid kan koesteren.

Dit blijkt ten duidelijkste uit 't geschrevene.

„Sitte we doun, and let us mery make.

„And whanne that this Chanones bechen cole

„Was brent, all the limaile out of the hole

„Into the crosselet anon fell adoun;

„And so it muste nedes by resoun,

„Sin it above so even couched was;

„But therof wist the preest nothing, alas!

„He demed all the coles ylike good,

„For of the sleight he nothing understood.

„Geef ons nu drinken, zei de Chanon toen, daar spoedig alles goed zal zijn, neem ik aan. Zitten wij terneer en laat ons vroolijk zijn. En toen deez' kanunniks beukenkool verbrand was, viel al het vijsel uit de holte in de kroes neer en zoo moest het ook noodzakelijk („sintemaal”) dewijl het zoo even erboven gelegd was. Maar daarvan wist de priester niets helaas. Hij dacht al de kolen (gelijk) even goed, want van het slechte wist hij niets.

J.

(Wordt vervolgd).

Ik zeg niet, dat er met alle mogelijkheid niet iets uit te halen valt, dat op een beleediging lijkt, maar dat 't onmogelijk de bedoeling kan geweest zijn en ik zou wel willen weten in hoever je dit durft volhouden.

Nu ten laatste over die boeken-quaestie.

Waar een filosofie bestaat, stelling op stelling voortgebouwd op de grondwaarheid, is alles, dat er mee in strijd komt, met volkomen zekerheid te weerleggen.

Maar je hebt hiervoor ook je heele filosofie nodig. En nu begrijp je wel dat 't ondoenlijk is, overal waar een of andere willekeurige wat gaat staan beweren in 'n artikeltje of brochure'tje, dat 't ondoenlijk is, altijd en eeuwig, direct die heele filosofie neer te schrijven, dit zou boekdeelen vorderen, en dat terwijl tal van werken bestaan die b.v. over dezelfde quaestie handelen.

Je verwijst dus naar boeken, dit is niet te vermijden snap je wel, vooral niet in 't D. S. W., omdat de lui eenvoudig van de filosofie niets weten. 't Zure is, dat er bijna niemand op ingaat. 't Lijkt heel dwaas en belachelijk maar och, er wordt om zooveel mooie dingen gelachen in deze wereld, dat is wel de makkelijkste manier je er van af te maken.

Hier blijf ik bij. Ik wil de menschen niet langer vervelen. We kunnen waar je nog wat te vragen hadt of op te merken, de zaak best onder ons afhandelen.

H. M. P.

Antwoord.

Voor het laatst zal ik nog even antwoorden op de bovenstaande bedenkingen.

H. M. P. is blijkbaar niet bij machte zich op het standpunt van een derde te verplaatsen. Laat hij dit eens ernstig beproeven en nog eens goed overlezen, wat ik in mijn vorig antwoord omtrent de questie-Hegel heb gezegd. Het is eenvoudig genoeg en ik zal er niet langer op ingaan.

Hetzelfde geldt voor de insinuatie. Ik had niet te maken met de bedoeling van den Christen, maar met wat hij schreef. Zooals het daar staat is het een insinuatie.

Wat de boekenquestie betreft, het volgende.

Als polemië van Katholieke zijde niet anders kan worden gevoerd dan door het opgeven van een berg titels, — wat ik voorshands nog weiger te gelooven, — dan moesten ze zich dan ook alleen daartoe bepalen en alle omhaal, die dan toch overbodig en uitteraard onvolledig is, weglaten. Ze kunnen dan eenvoudig volstaan met enkele titels onder elkaar te zetten, en zijn daarmee van verdere „bestrijding” af.

Over de Cathrein-questie zal ik verder niets meer zeggen. In wat men weet, gelooft men niet, en wanneer het Katholicisme zuiver wetenschappelijk is op te bouwen, dan is het als godsdienst bankroet.

K.

LITTERATUUR EN KUNST.

Berlage-Tentoonstelling

in de Rotterdamsche Kunstkring; Februari—4 Maart a. s.

Wij zijn, bij de véle schilderij-tentoonstellingen, zoo wéinig aan architecten-tentoonstellingen gewend, dat we er licht toe zouden komen de laatsten op dezelfde wijze te bezien als de eerste; van den architect te vragen aan schoonen bouw, wat we van den schilder vragen aan mooie schilderijen. Maar we zouden dan vergeten, niet alleen dat de architectuur minstens even dicht bij de technische wetenschappen, als bij de zuivere kunsten staat, maar ook dat de schilderkunst en de bouwkunst tegenwoordig in geheel verschillende stadia verkeerden. Waar de eerste — ik spreek over de schilderij-kunst — pas een tijdperk van artistieke bloei doorgemaakt heeft, en haar invloed en haar techniek vrij wel stationnair bleven, de eerste zeker niet vooruitging, daar is de bouwkunde in een absoluut anderen toestand; wat artistieke waarde betreft, heeft zij een hoogst gebrek-kigen tijd doorgemaakt, is zij bezig die door te maken; maar hare hulpmiddelen zijn in dien tijd ontzaggelijk verbeterd en vermeerderd, en haar maatschappelijk belang wordt — door allerlei omstandigheden — meer en meer duidelijk gemaakt: haar ontwikkeling is een maatschappelijke noodzakelijkheid.

Laat ik dit even nader uiteenzetten.

Wanneer we een stijl-ontwikkeling nagaan, dan blijkt dat de oorspronkelijke hoofdvormen, voor zoover het constructie betreft: bepaald, voor zoover het versiering betreft: begrensd en beperkt worden, door de doelmatigheid en door de zuinigheid. En tevens, dat deze hoofdvormen telkens nieuw ontstaan of verjongd worden, wanneer verandering of waardeverandering van de materialen, samengaat met een veranderde maatschappijvorm, die bijzondere gebouwen enz. noodig heeft, en die tevens dikwijls een nieuwe en frissche ideologie meebrengt.

Nu is het voor den niet-blinde duidelijk dat de genoemde voorwaarden in onze tegenwoordige samenleving vervuld worden, de materialen waarover de bouwmeester kan beschikken, zijn én in aantal én in kwaliteit zeer veranderd, er zijn er bij gekomen met geheel nieuwe eigenschappen; hun onderlinge waardeverhouding is niet dezelfde gebleven. De maatschappij heeft door de ontwikkeling van grootbedrijf enz., gepaard gaande met een drang tot samenwerking en organisatie op elk gebied, behoefte gekregen aan gebouwen die absoluut nieuwe eischen stellen, ik denk aan fabrieken, silo's, kazernewoningen, scholen, vergader- en andere zalen, enz. De ideologie ook, ontbreekt niet, voor wie begrijpen, dat de kroon op dit werk zal worden gezet door de socialistische organisatie van de productie; voor wie in de toekomst en in den mensch gelooven.

Heeft onder deze omstandigheden, die zoo dringend zijn als misschien ooit stijl-scheppende omstandigheden te voren, — heeft de bouwkunst haar plicht gedaan?

Neen. Hare nieuwe materialen heeft ze genegeerd, of zij schaamt zich voor hun gebruik en oversmeert ze; de gebotwen, waar behoefte aan was heeft ze grootendeels te laag geacht om aan te kijken, laat staan de handen naar uit te steken; een ideologie — heeft ze niet. Dat dit alles zoo is gebeurd, lijkt zeer bijzonder; men begint het te begrijpen, wanneer beseft wordt dat, zij die bouwde en bouwde, de bourgeoisie, niet is *de* klasse van het grootbedrijf, van de organisatie; zij heeft een ideologie zoo oud als de weg naar Rome (létterlijk), half verrot en half verschrompeld; haar smaak is gevormd door de Renaissance, zelf geen gezonde en oerkrachtige stijl, tenminste in Noord- en West-Europa niet — en zij is dus gedoemd niet te zien hoe mooi de nieuwe materialen, die zij stervend helpt scheppen, kunnen gebruikt worden.

Uit dit alles volgt dus, dat het voor ons zéker is, dat met de overwinning van de arbeidende klasse zal komen een verjonging van de bouwkunst; dan kán zij komen: er staat haar niets in den weg; dan móet zij komen: er is behoefte aan haar producten; dan zal zij gróót zijn: omdat zij een diepe behoefte vervult en door een groote ideologie gedragen wordt.

Wanneer we dus op de tentoonstelling van bouwkundige ontwerpen en kunstvoorwerpen van Berlage rondwandelen, dan moeten we niet als bij schilderkunst vragen: is dit mooi, is dit edel? maar wel: is dit een uiting die op gezonde groei wijst? is dit goed of is dit verkeerd? Wij kunnen van een kind niet verwachten bewust groots; mogen we dit wel van de bouwkunst, die stervende is, of een embryo, al naar men achterom of vooruit ziet? We mogen blij zijn, als we hier vinden eigenschappen, die wijzen op staking van achteruitgang, op bewust-wording, al is niets positief moois aan te wijzen. De bouwkunst heeft nu vóór alles te zoeken eigen te worden aan onzen tijd: modern te worden; zij is jaren en jaren achter geweest, en is dit voor het overgrootste deel nog: zij moet inhalen.

En in deze richting ligt de groote verdienste van Berlage.

Hij heeft begrepen, dat de architecten niet verder zouden komen zolang ze te rekenen hadden met een vormen-traditie, die zij niet begrepen, en die hen belette wáár te zijn, — nuchter, juist en praktisch; die hun smaak gevangen hield. En het komt daardoor, dat de eigenschap van B. die het meest door ons jongeren geapprecieerd moet worden, een negatieve is: obstakels te hebben afgebroken. Het kan de Hollanders nu duidelijk worden dat er nog ander mooi mogelijk is dan Gotisch, of Romaansch of Renaissance; dat een ornament niet per se uit spiralen of bladvormen behoef te bestaan en duizend andere kleine dingen meer. Ik kan niet zeggen of Berlage de eerste moderne is geweest, of dat hij de geniaalste is van de Hollandsche moderne architecten; maar hij heeft 't den menschen 't eerst onder den neus geduwd, dat begonnen moest worden met afbreken of liever met negeeren van traditie; en met het eerlijk, onpartijdig gebruiken van materiaal.

Dit, dunkt mij zoo, is de onpersoonlijke, maatschappelijke beteekenis van Berlage's bouwen; een zeer natuurlijk verschijnsel, dat zich in vrijwel alle landen heeft voorgedaan: het breken met het oude. Het is natuurlijk niet genóeg. Bovendien, kan het meer uiterlijk dan innerlijk geschieden. En nu geloof ik — maar een oordeel daarover is moeilijk te vormen, en slecht te motiveeren — dat Berlage zich vrijwel tot het uiterlijke, de vormen heeft bepaald, en dat hij nog niet in wezen, wat ik zou kunnen noemen, het on-moderne heeft aangetast. Als hij dat had gedaan, dan zou hij b.v. dunkt mij dat minder dan banale kantoor in Soerabaya niet gebouwd hebben, dat van 't jaar 1900 is, dus nogal recent.

Nu heeft natuurlijk Berlage's werk, behalve deze algemeene ook nog een meer persoonlijke beteekenis. Eene, die, omdat ze persoonlijk is, minder groote invloed zal hebben, maar die toch natuurlijk niet over 't hoofd gezien mag worden: ze bepaalt voor een groot deel 't succes; en waar een bouwmeester alleen in opdracht bouwt, is dit een faktor die op de verspreiding, dus ook op den invloed van zijn ideeën zijdelingschen invloed heeft. — Nu is het geenszins mijn bedoeling om dit persoonlijke in Berlage's werk, dat gene, wat zijn dingen, belangrijk door de ónpersoonlijke eigenschappen óók aantrekkelijk en soms artistiek maakt, aan een critiek te onderwerpen: daar ben ik niet toe in staat. Toch wou ik het wel nog even hebben over een onderdeel van zijn kunnen, het ornament: glas in lood, beschilderingen, houtsnijwerk, natuursteenversieringen. De groote verdienste hiervan ligt overal in 't gebondene, 't eenigszins rechtzinnige, het vaste: dus het architektonische. Er ligt rythme in, een gehoorzaamheid aan wetten; er is weinig onverantwoord, het is bewust, al is het dikwijls niet zonder eenige hartstocht: ik denk b.v. aan de beschilderingen in de kamers v. d. vereeniging van de Eff. handel in de Beurs te Amsterdam, ik denk aan verschillende kapiteelen in de Beurs, aan raamverdelingen enz. Het rythmische, komt o. a. sterk uit in de meeste glasramen, waarvan er ook zijn met zeer mooie kleuren. Het zeer rustige, en edele zie ik vooral in 't houtsnijwerk, waarvan op de tentoonstelling te R'dam goede foto's zijn.

Toch geloof ik niet, dat we hier op den goeden weg zijn. Ornament is een weelde; als ik asceet was, zou ik zeggen: een menschelijke zwakheid. Het is een uiting van overvloed: er is zooveel te vertellen, zooveel te uiten in vormen, dikwijls symbolisch, dat men, niet tevreden met de groote lijnen, gaat détailleeren, gaat verfijnen. Het is als het versieren van kleeding door een knoopje, een lusje, een figuurtje, een kleurtje, eenvoudig om 't plezier, om 't genot van meer te geven dan noodig is. Het is een weelde. En daarom geloof ik dat wij er aan onze gebouwen schaars mee moeten zijn. Niet aan het huis van een rijken poen: dat wordt toch leelijk, maar wel waar we vrij zijn te doen en te laten wat we willen. Versieren kost arbeid en arbeid kost nu menschenleven; wij hebben eigenlijk weinig reden om zoo uitbundig te zijn, dat we nog zouden patsen met verfraaiingen. Daarom lijkt mij b.v. werk als van Lion Cachet, Nieuwenhuis, enz., dat enorme rijke en dure en weelderige, haast een maatschappelijke misdaad.

Om op Berlage terug te komen: ik wou nog even zeggen, welke van zijne gebouwen naar mij dunkt, de mooiste zijn: de Nieuwe Beurs, en Park-wijck, (Van Eeghenstraat), beide te Amsterdam.

Het is dikwijls dunkt mij, een fout van Berlage geweest om, wanneer hij gebouwen eenige uiterlijke importantie wilde geven, zijn onderdeelen te klein op te vatten: niet zoozeer het ornament alswel de algemeene vormen. Zeer typische voorbeelden hiervan zijn b.v. de hoofdgevels van de gebouwen voor de Verz. maatsch. „de Nederlanden” in Amsterdam (Sofiaplein) en den Haag (Groenmarkt); naar de foto's en teekeningen te oordeelen is ook het gebouw voor de Algemeene Verz. Mij. te Leipzig hier ook niet van vrij te pleiten, ook wat de interieurs betreft. Deze fout nu heeft Berlage in de Beurs haast geheel vermeden: die is groot en rustig er is niets of weinig aan dat hindert, dat onaangenaam de aandacht trekt, dat uit den toon valt. Ik geloof dat de karigheid waarmee — uitwendig — opvallende versieringen zijn aangebracht, hier zeker meewerkt. Maar ook de groote lijnen en verhoudingen zijn, vooral aan den voorgevel, en den Damrak-gevel, juist, eenvoudig en aangenaam. Wat het inwendige betreft, lijkt mij dat er in steen wel eens te zwaar gekonstrueerd is, waarschijnlijk om een monumentale indruk te verkrijgen; maar vooral

is hier mooi de kleur, en daardoor dikwijls de atmosfeer en de stemming van de ruimten: bv. goederenbeurs en korenbeurs.

Wat nu Park-Wijck aangaat, hiervan is geloof ik het mooie: het zeer rustige en edele, en de intimiteit; tusschen veel door fraaiheid leelijke huizen, staat het als een woning-buitenkant, waar men graag aan terugdenkt. En met zoo weinig opschik is dit verkregen: er zijn groote vlakken muur, waartusschen de goede ramen juist zijn aangebracht; eenig aardig ornament aan de gootlijst, ook wat leuke versiering van het allergenoegelijkste entreetje, een eenvoudige dakvorm: het is een goed huis, een huis om van te houden.

De andere gebouwen die Berlage zette, hebben m. i. niet zooveel artistieke waarde als deze beiden. Er zijn er zelfs bij, die, te oordeelen naar wat er in R'dam van hangt, vrij leelijk zijn; o. a. een kantoor in Soerabaya (1900), een woonhuis in Bussum (1898), en enkele andere, die echter wel van veel vroegeren datum kunnen wezen.

De indruk, die ik van Berlage tot nog toe ontvangen heb, is dus in 't kort deze: hij was een eerste, en is een verdienstelijke waar 't geldt een nieuw werken te wèkken; wat hij bij dit werken zelf presteerde, is zeer de moeite waard, hoewel nog lang niet altijd bewust, krachtig en helder. Lang en geduldig arbeiden zal nog noodig zijn, om in bouwkunst iets zuivers te bereiken.

H. K.

BOEKBEOORDEELING.

Het Annuarium der R. K. Studenten in Nederland.

Er is voor het Annuarium nog de toewijding aanwezig, die voor een goeden uitslag een allereerste vereischte is, en die bij de overige studenten-almanakken zich niet veel verder uitstrekt, dan tot het jaarlijksch groepje redacteurs. De reden hiervan is, mijns inziens, niet gelegen in het feit dat alle academies er aan meewerken; noch aan de eenheid van denken en gevoelen bij de Rooms-Katholieke studenten, zooals E. J. H. zegt te veronderstellen in de weinige regels, waarin hij in de Minerva het Annuarium „bespreekt”. Die reden is veel meer hierin te zoeken, dat dit jaarboek op het oogenblik de eenige plaats is, waar de Katholieke student zich volledig kan uiten in een kader, dat aan die uiting passend is. Zooals blijkt uit het eerste Annuarium werd het gemis hiervan in de voorafgaande jaren sterk gevoeld, en toen dan ook de gelegenheid kwam, en de innerlijke bloei der R. K. Studenten-vereeningen kon worden getoond aan de buitenwereld, toen kon het niet anders of die uiting moest mooi zijn, ten minste voor zoover men bij studenten werk van mooi spreken kan.

De krachten, die in 1902 het Annuarium op zoo'n hoog peil verhieven, werken ook dit jaar. Toch is er daling te bespeuren, het mengelwerk staat over het algemeen bij dat van het vorig jaar ten achter. Of dit een tijdelijke teruggang is, dan wel of met het eerste jaarboek te gelijk het culminatiepunt bereikt is, en de onvermijdelijke terugval tot het gewone studenten-almanakken-niveau reeds begonnen is, waag ik niet te beslissen.

De zinrijke, maar veel te overladen bandteekening is dezelfde gebleven, alleen is het bij deze symbolische omgeving dan ook minder goed passende rood, door een donkerblauwe kleur vervangen.

Wat nu den inhoud betreft, is het al dadelijk de eerste bijdrage: Wetenschap en Zedeleer van Prof. Th. M. Vlaming, dat, mijns inziens, ver ten achter staat bij Pater de Groot's artikel in het jaarboek van 1902. Het stuk is een aaneenschakeling van citaten en bepleit het goed recht van de Zedeleer om als Wetenschap, naast de anderen aan de Universiteit gedoceerd te worden. Bij den schrijver heeft te veel voorgestaan de bedoeling, om te gelijk met het opwekken van belangstelling voor de zedeleer, aan zijn lezers een lijst van boeken te geven, waarin zij over dit onderwerp meer kunnen vinden. Hieronder heeft het betoog sterk geleden, wat jammer is, want het door Prof. Vlaming voorgestane recht van de zedeleer kan niet worden ontkend.

Na de noodzakelijke verslagen, enz., waaronder opvalt een artikel van Noyons, Van een Keizer en zijn Paladijn (In memoriam Paus Leo XIII en Schaepman) zijn we tot het Mengelwerk genaderd. Over de hoeveelheid hiervan valt niet te klagen. De groote helft van het jaarboek

wordt er door ingenomen. Ik zal hierover kort zijn. Het meerendeel behoort tot het zeer middelmatige, de meeste verzen staan er beneden. Van de prozastukken hebben „Keulen” en „Aan een prinsesje onder de Vrouwen” me wat te genieten gegeven, vooral het laatste. Ook in „Nicolaas Beets” zijn mooie deelen, maar zeer hinderlijk is hier de afwezigheid van een duidelijk zinsverband. Enkele goede verzen vindt men onder de sonnettenreeks „Genade” van een Kleine Jongen.

Ongetwijfeld de belangrijkste bijdrage van het Mengelwerk is een artikel van E. H. M. Beekman. „Over Wereldbeschouwingen”, tegelijkertijd het eenige Delftsche stuk, dat is opgenomen. Dit stuk maakt, waar het de Katholieke wereldbeschouwing behandelt, den indruk een duidelijk en beknopt overzicht te geven, waarover ik, daar ik onbekend ben met die wereldbeschouwing, niet oordeelen kan. Echter daar, waar over de overige beschouwingen kritiek geleverd wordt, is het stuk van oppervlakkigheid niet vrij te pleiten. Het beeld, dat van het Bhuddisme gegeven wordt, is beslist fout.

Ten slotte rest mij nog te vermelden, dat het Annuarium sluit met een uitgebreide lijst van boekwerken van Katholieke strekking.

Kw.

VERSLAGEN.

De beteekenis van het leven.

Voor een volle zaal, waarin echter ditmaal het studentenelement veel minder sterk dan anders vertegenwoordigd was, sprak Maandag jl. de heer Chr. J. Schuver, over bovenstaand onderwerp. De inhoud van zijne lezing kwam op het volgende neer: Er zijn in onze maatschappij twee voorname, voor velen geldende levensopvattingen. In de eerste plaats, die van den christen. De mensch kan, door in dit leven zijn smarten en ongelukken geduldig te dragen, en zijn godsdienstplichten te vervullen, zich voor zijn ziel een gelukkig bestaan hiernamaals bewerken. Deze beschouwing kan niet gezegd worden onbevredigend te zijn voor het gevoel, zij is dan ook de steunende wijsbegeerte van miljoenen geweest. Verstandelijk evenwel is er wel wat onbevredigends in, en wel voornamelijk in het feit, dat ze bij elke geboorte een denkend zelf-bewust wezen uit het Niet doet te voorschijn komen, en dat dit wezen in één kort aard-leven, beheerscht door de omstandigheden van geboorte en opvoeding, over geheel de volgende eeuwigheid van den aard van zijn bestaan, beslist.

Hierin ligt een ongerijmdheid.

Lijnrecht hier tegenover staat de materialistische levensbeschouwing. Deze bemoeit zich niet met eenige geheimzinnige oorzaak van het Zijn, maar beschouwt uitsluitend het stoffelijk bestaan zelf.

Van dit bestaan moet nu een zoo aangenaam mogelijk gebruik gemaakt worden, dus: „laat ons eten, drinken en vroolijk zijn”. Voor het gevoel is deze beschouwing zeker onbevredigend, want in hare uiterste konsekventie moet zij noodzakelijk leiden tot het grofste Egoïsme, tot de meest onmeedoogenden strijd om het bestaan, om bezit en genot, tot het opofferen van allen en alles voor het bereiken van eigen doeleinden en begeerten. Dit zien we in vele individuen, maar veel sterker nog in familiën, klassen, partijen, volkeren. Duidelijker uitdrukking van geïncarneerd Egoïsme dan „de Christelijke mogendheden” is niet te denken. Wij bepalen ons echter tot het individu en we zien hier, dat bij velen het materialisme optreedt, vermengd met meer of minder moraliteit, eenig begrip van zelfverzaking ten behoeve van anderen, enz. De materialistische konsekventie: Egoïsme, worden dus getemperd door een humaniteitsbeginsel, en dit is, wat men er ook van zeggen moge, een inkonsekventie van het Materialisme.

Als doel van het leven stelt men zich meestal voor, de langzame vooruitgang van het geheel der menschheid, waartoe elk individu het zijne zal kunnen bijdragen. Dit is ontegenzeggelijk een zeer aannemelijke beschouwing, maar toch kunnen we niet wegeijferen, dat soms zich een zoo sterke persoonlijkheid vertoont, zoo hoog ontwikkeld, dat hier het beginsel van ontwikkeling in massa niet als een volledige verklaring van de beteekenis des levens gelden kan.

We zien dus door den geloovigen Christen een overdreven waarde toegekend aan het persoonlijk bestaan gedurende

enkele tientallen van jaren op aarde, terwijl de materialist aan dit bestaan slechts de uiterst kleine waarde hecht, die vertegenwoordigd wordt door het minimale steentje die het tot de ontwikkeling der menschheid kan bijdragen. Zien we of een verzoening van deze beide denkbeelden mogelijk is.

Hiervoor is noodig de beantwoording van den vraag: Wat is ontwikkeling. Het best is dit wellicht gedaan met het door Darwin e.a. waargenomen verschijnsel van de langzame opklimming in de Natuur van lagere en eenvoudige, tot hogere meer samengestelde vormen. Echter dit is alleen de ontwikkeling van den vorm en daar teeltkeus en strijd om het bestaan. niet anders zijn ten slotte, dan uitingen van leven, kan men dus zeggen dat deze ontwikkeling een eigenschap is van het leven, dat zich in dien vorm openbaart. Naast de samengestelde stof zien we in elk levend wezen nog de samenstellende stof en het bezielend leven en het is geen groote sprong ook in deze een bepaalde ontwikkeling aan te nemen. Dat voor de opbouw van hogere vorm, fijnere stof zou worden vereischt en de hogere vormen zou worden bewoond door een hooger bezielend individu, past volkomen in het kader der evolutie-theorie. De ontwikkeling der stof zal dus bestaan in het vatbaar worden voor fijner en fijner trillingen, wat spreker door voorbeelden verduidelijkt.

Wat de ontwikkeling van het bezielend leven betreft, hier heeft men allereerst een moeilijkheid te overwinnen, en zich de ziel te denken als iets werkelijks bestaands, met hoeveel geheimzinnigheid dat bestaan dan ook moge gepaard gaan. Hierop ingaan kan spreker niet, wegens gebrek aan tijd. Waar het echter op aan komt is dat we ons de ziel moeten denken innig verbonden met het grove menschelijke lichaam, zoodat hij slechts door dit lichaam in aanraking kan komen met, en dus ondervinding kan opdoen in de grove stof. In den regel gaat deze ondervinding met andere dan zuiver stoffelijke ervaringen gepaard, met smart of vreugde, of wel zij zet ons denkvermogen in werking. Zoo doet de ziel ervaring op, en ontwikkeld zich dus.

Nu zijn er velen die, dit beginsel volkomen toestemmend, toch niet een voortbestaande individualiteit in den mensch aannemen, maar de ontwikkeling zoodanig beschouwen, dat de ervaringen van elk individu dienen voor de ondervinding, de ontwikkeling der menschheid in haar geheel en dus toekomstige individuen ten goede komen.

Hoewel een dergelijke groepziel-theorie voor den mensch niet bevredigt, kan zij bij de dieren bijv. met meer waarschijnlijkheid gebruikt worden. Bij kippen o. a. zien we nagenoeg geen verschil tusschen de individuen en zou men dus van een ziel aan alle kippen eigen, een groep-ziel, kunnen spreken. Zoo zou men in het dierenrijk verschillende groepen hebben, overeenkomende met de verschillende soorten. Bij de ontwikkeling van het leven kan het ons dan redelijk voorkomen dat de „levenskiem” achtereenvolgens de verschillende rijken, en in elk rijk de verschillende ervaringsgroepen doorloopt, telkens de opgedane ervaring mede overnemend naar een volgende groep. Zoo zouden achtereenvolgens delfstoffen-, planten- en dierenrijk doorleefd worden, waarbij van af de stabiliteits-ervaring van het delfstoffenrijk steeds meer een en gevoelend subjectief bestaan ontwikkeld zou worden, gepaard met grootere bewegingsmogelijkheid en grootere ervaringskansen.

In het menschenrijk echter komt er iets bij. Naast de stabiliteit van het lichaam, het vegetatieve in de functies van talrijke organen, het dierlijke in de zuiver hartstochtelijke begeerte-aard van den mensch, is er iets bijgekomen, dat is zijn verreikendheid, beslist een geheel nieuw levens-aanzicht doet geboren worden. Dit is de geestelijke, de hooger verstandelijke aard en hiermee is de mogelijkheid van bewuste bestaanserkenning, van heelalomsvatting in het bewustzijn neergelegd.

In het menschenrijk kan dan ook niet meer met een groepziel, een massaal levensbeginsel worden volstaan, aangezien de ervaringsmogelijkheden een onmetelijke grootte hebben bereikt. Bij de geweldig uiteenlopende individuen geeft een zuiver groepsgewijze ontwikkeling niet meer een bevredigende verklaring, zoodat hier individueele ontwikkeling moet worden aangenomen.

Spreker hoopt aangetoond te hebben, dat zij die in den mensch een onsterfelijk individueel zijn aannemen, dit niet zonder grond behoeven te doen, dat integendeel bij ernstige overdenking de gronden er voor steeds grooter worden.

(Zie vervolg Tweede Bijvoegsel.)

TWEEDE BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 25 FEBRUARI 1904.

Hieruit volgt dat de mogelijkheid bestaat dat er wezens zijn, die van het leven meer weten dan den gewonen mensch en als zoodanig hebben wij de verschillende godsdienststichters te beschouwen.

Wanneer we nu de leeringen van deze personen van hun uiterlijke aanhangselen ontdoen, dan vinden we dat deze, voor zoover het de ethische zijde betreft, tot enkele eenvoudige grondstellingen kunnen teruggebracht worden en wel:

1. De eenheid van al wat leeft en dus de noodzakelijkheid van het broederschapsbeginsel voor het geluk der menschheid.

2. De ontwikkeling van het leven naar zijn onzelfzuchtigen aard. Het hooger doel des levens is ontwikkeling door geven, niet door nemen.

3. Dat de verantwoordelijkheid van elke handeling, woord, begeerte, gedachte, enz. rust op elken mensch individueel, met onwrikbare rechtvaardigheid.

Wanneer we deze grondbeginselen toetsen aan eigen innerlijke aspiraties zullen de meesten onzer, een weerklank hiermee ontwaren, die hen zal aansporen tot het grootsche werk der broederschap: het werken tot geestelijke, zedelijke en stoffelijke opheffing der geheele menschelijke familie.

J. L.

UIT DE STUDENTENPERS.

Minerva Eigenaardig is de ideëengang bij sommige Leidsche studenten. Daarvan geeft blijk het stukje, getiteld: *Ons Verkiezingsstelsel*. Reeds de vorige Minerva-nummers bevatten besprekingen over het verkiezingsstelsel, zooals dat in Leiden was en werkte en men kwam tot de conclusie dat het ellendig werkte en dat het hoog tijd was, dat daar een verandering in kwam. In Leiden scheen men het er mee eens te zijn, want er verschenen geen weerleggingen van C. L.'s beweringen. Wel schijnt het dat er in de boezem van het Corps personen waren, die een geheel andere meening toegedaan waren als C. L., doch die schijnen het lijdelijk verzet als de waardigste vorm van bestrijden verkozen te hebben. Op een Corpsvergadering is nu een wetswijziging in stemming gebracht en aangenomen, die het collegium van zijn almachtigen invloed op de schijnverkiezingen beroofd heeft.

En nu komt in de Minerva een inzender zijn hart eens luchten. Hij is bang en benauwd en ziet de toekomst donker en mistroostig in. 't Is ook hard voor hem, zijn geliefd Leidsch corps is totaal op den verkeerden weg. Vroeger was het een „koninkrijk met erfelijke regeeringsopvolging, rustig en zelfbewust voortlevend in eigen kracht, en nu is het verlaagd tot een republiek met zijn aanhang van kuiperij, twist en tweedracht”. „Het corps is er door tot bloei gekomen”. Ziet inzender niet de treurige gevolgen van het erfelijk koninkrijk, rustig en zelfbewust voortlevend in Rusland? Hier noemt men die Russische rust wel eens slaap en achterlijkheid. Maar ik ben bang, dat de inzender zoover niet ziet. Wel ziet hij de geheele portee der wetswijziging, wat aan anderen, volgens hem, nog niet gelukt is, doch hij ziet niet, dat hij zich zelf tegen spreekt, waar hij het eerst heeft over het schoone stelsel van erfopvolging, en later erkent dat wel eens het stellen van een tegen-candidaat noodzakelijk was. Arme conservatief. Nu zal hij moeten aanschouwen, hoe het Leidsche corps, waar hij zoo innig veel voor voelt, „als een nuchter practicus de bakens verzet als 't tij verloopt” en dus niet te gronde gaat op de zandbanken en klippen die zich gevormd hebben in het oude vaarwater. Dan zal de historischrijver van het Leidsch Studenten Corps moeten rapporteren dat Leiden zijn ouden conservatieven roem (!) verloochend heeft, en het nageslacht zal weemoedig terugdenken aan den schoonen ouden tijd, toen men van practisch zijn, in het corps nog geen begrip had!

Vox Studiosorum 18 Febr. De kwestie over de studieleden in de redactie van de Vox gaat nog door, zoowel in Minerva als de Vox, en het debat verkrijgt een onaangenaam karakter, met mooie vergelijkingen en hatelijke toespelingen. Het studielid beweert dat er zoo weinig intellectueels in de Vox te vinden is en de redacteur beweert

dat hij zich zeer erg interesseert voor de ernstige kwesties van den dag, maar toch lacht om de ernstige stukken in andere studentenbladen die hij eigenwijs durft te noemen. M. i. is dat wel een vreemd soort interesse, vooral, daar hij de ernstige maatschappelijke kwesties, als ze behandeld worden, liefst ziet in „Jugendstijl”.

Wroeging. Een eigenaardig stukje. Een soort van psychologische ontleding van zich zelf door de schrijver. De studententijd is hem erg tegengevallen; hij beschouwt de laatste jaren van het gymnasium als zijn gelukkigste leventijd en nu is hij student, viert feest, fuift mee en loopt kroeg om niet obscuur te worden en . . . vindt, dat alles slechts comédie en gehuichel is. De corpsbroeders negeren elkaar, tenzij ze elkaar gebruiken kunnen. En te midden van deze pessimistische beschouwingen komt een lofzang op de vriendschap en eindigt de schrijver met een principe voor zijn verdere leventijd vast te stellen: slechts spontaan te fuiven en een goed student te zijn.

Minerva. Er was eens in Leiden een torenwachter. En die blies 's avonds op een hoorn, romantisch. Maar hij was duur. En daarom is hij ontslagen, en blaast nu niet meer. Nu zoekt een romantisch student een combinatie bij elkaar te krijgen, om die torenwachter weer op zijn toren te zetten en te laten blazen. Iedere eerste van de maand het *Io vivat*. Hij leve.

Propria Cures. Het voornaamste wat de P. C. voor ons bevat is deze keer wel het verslag van de Aula Vergadering van het A. S. C. Het A. S. C. treedt hierin zeer sterk op als behartiger der studiebelangen en heeft aan drie personen gevraagd hun oordeel te uiten over de bijzonder-onderwijs-kwestie.

Die drie waren Prof. Bruining, Mr. Troelstra en Prof. Fabius.

Prof. Bruining: Volgens den minister wordt aan onze Universiteiten het dogma van ongelooft gehuldigd, er wordt wetenschap gedoecerd, die geen plaats laat voor geloof. Spreker protesteert hiertegen. Deze eenzijdigheid kan weggenomen worden door het instituut van bijzondere hoogleeraren, dat het recht heeft om naast de staatsprofessoren ook hoogleeraren te benoemen die andere richtingen voorstaan. Dat is goed, maar de Minister wil ook universiteiten voor bepaalde godsdienstige richtingen. Die bijzondere universiteiten zullen ontaarden in propaganda-scholen onder theologeninvloed, en dus een onwetenschappelijk karakter verkrijgen.

Mr. Troelstra: de Universiteit is niet alleen een vakschool, maar ook een plaats voor wetenschappelijke ontwikkeling. En bezien we de Vrije Universiteit, zoo hapert er wel wat aan die vrije ontwikkeling. Zij berust op de Openbaring en bestrijdt dus theoriën en stellingen op geloofsargumenten. Zoo bestrijdt Dr. Kuyper de theorie van Marx niet op wetenschappelijke gronden, maar ze is volgens hem onvereenigbaar met de leer van Christus en dus onwaar. De leerstellingen van de Vrije Universiteit worden dus beheerscht door de theologie en deze weer door de politiek.

Ook Prof. Fabius is tegen de Vrije Universiteit.

D.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

D. S. B.

Het nieuwe Bestuur van den D. S. B. is geconstitueerd:

R. W. VAN DER VEEN,	President.
H. VERHAGEN Jr.,	Secretaris.
J. J. TERWIEL,	Penningmeester.
H. A. D. NELEMANS,	Vice-President.
P. J. NIEUWDORP,	Vice-Secretaris.

D. S. B.

Algemeene Vergadering op Vrijdag 26 Februari, des avonds 8 uur.

A G E N D A.

DELFT.

Vrijdag 26 Febr., 8 uur. Technologisch gezelschap, Zaal der Loge, Choorstr. 16. Spreker de heer B. WIGERSMA, technoloog, directeur Stroocartonfabr. te Sappemeer. Onderwerp: Fabricage van stroo- en teercarton.

Maandag 29 Febr. Stads Doelen. Rotterdamsch Tooneelgezelschap. Se Abonnementsvoorstelling: „Blanchette; Belachelijke Hoofsche Juffers”; 7½ uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 26 Febr. Ned. Tooneel: „Koning Oedipus”; 8 uur.

Zaterdag 27 Febr. Fransche Opera: „Lohengrin”, met medewerking van Jeanne Raunay; 8 uur.

Zondag 28 Febr. Toussainthuis: Voordracht met lichtbeelden door J. C. v. d. Grijp: „Napoleon I”; 8 uur.

Dierentuin: „De Gebochelde”; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 26 Febr. Groote Schouwburg: „Blanchette; Belachelijke hoofsche juffers”; 8 uur.

Tivoli-Schouwburg. Amsterdamsche tooneelstukken: „Janus Tulp”; 8 uur.

Zaterdag 27 en Zondag 28 Februari. Tivoli-Schouwburg. Haarlemsch tooneel: „Schakels”; 8 uur.

CORRESPONDENTIE.

Aan P. D. We ontvingen reeds een uitvoeriger verslag van den wedstrijd van D. S. V. V., zoodat uw verslag niet werd geplaatst.
RED.

A D V E R T E N T I E N .

REPETEEREN.

Differentiaal- en Integraal-rekening.
Analytische Meetkunde.
B₁ en B₂.

I. A. ROMKES,
Civiel-Ingenieur.

Hypolitusbuurt 47.

Te koop aangeboden:

WINKLER PRINS

Geïllustreerde Encyclopaedie,

9 deelen gebonden, in zeer goeden staat en voor lagen prijs.

Te bezichtigen bij den Boekhandelaar J. WALTMAN JR.

Ter overname aangeboden:

MUSSPRATT, THEORETISCHE EN TECHN. CHEMIE;

compleet tot zoover verschenen.

Inlichtingen te bekomen bij den Boekh. J. WALTMAN JR.

FIRMA T. KOESLAG & ZOON,
Corps-Bloemist,
KONINGSPLEIN 23.
Telefoon 228.

Abonneert u op:

„SPORTKRONIEK”

Weekblad voor Sport.

Verschijnt Donderdags.

Abonnementsprijs f 4,— per jaar (bij vooruitbetaling).

Uitgever:

J. WALTMAN JR. - DELFT.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Diners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.